

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:

Bocskay-utca 9. sz.

Megjelenik minden hó
15-én.

Genealogiai Füzetek

Családtörténeti folyóirat.

A „Genealogiai Füzetek”
előfizetési ára:

Egész évre 8 kor

Félévre 4 „

Egyes szám ára . . . 1 „

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:

CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE ÉS KÖRÖSPATAKI ÉS KÖPECZI SEBESTYÉN JÓZSEF.

Az úri hatóság fejlődése Magyarországon 1848-ig.

(Harmadik közzelvény.)

A középkori jobbágyság megalakulása. A dologiság elve a központi hatalom mellett a rendi állásban sem tevésté el hatását. Míg a patriarchalis korban a szabadok egységes politikai rendje létezett, melyből a születés által csak társadalmilag váltak ki egyes családok, addig a királyság megalakulásával, a comitatus intézményének elterjedése maga után vonta a törzsi aristocratiának hivatali nemességgé átváltozását, mely a feudális elvek kifejlődésével szükségkép születésivé lett; s midőn a hercegi, grófi méltóságok magánhatóságokká lettek, e hivatali nemesség mindinkább birtokaristocratiává lőn, min a beneficium és az immunitas nagyot lendített. A nemesség ez átalakulásával a szabadság fogalma is átváltozott. A szabadság a patriarchalis korban a vérségi kapcsan alapult, most a dologiság elvének kifejlődése alatt a földbirtokhoz fűződő fogalommal válik, minek okát a megváltozott gazdasági viszonyokban kell keresnünk. A szabadságban foglalt egyes jogositványokat csak birtokos egyének gyakorolhatják s viselheték az ezzel járó hadi és bíraskodási terheket. A kifejlődött hűbéri eszmék hatása alatt a közszabadok rendje a IX. században enyészni kezd, kisebb-nagyobb függetenségre jut. Csak néhol őrizték Ejszak-Németországban szabadságokat az ugynevezett szabad faluk, melyek e korban is közhatóság alatt maradtak. Ez eszmék mellett a nem teljes szabadságnak vagyis a szolgaságnak a szabad birtok hiányától kezdve a rabszolgaságig számos árnyalata keletkezett. A keresztény felebaráti szeretet, mely mindenkinek erkölcsi céllal bíró személyiségét másoktól elismerni készíti s a german felfogás, mely az úr és szolga közt való viszonyt némileg szerződésre fektette, voltak azok a rúgók, melyek a régi törzskori szolgák helyzetén javítottak; a fennebb kifejtett hűbéri eszmék a szabad sorsu egyéneket függetenségi viszonyba süllyesztették; e két osztály a középkor folyamán mindinkább közeledett egymáshoz, míg végre egy közös elnevezéssel bíró jobbágyosztálylyá olvadt. Ebből kiemelkedtek azok, kik az ur udvarában közvetlen személye körül szolgáltak vagy több képzettséget igénylő teendőket végeztek, kik udvarnokok (ministerialis, később milites) s az uri szolgánépnek előkellőségét, mintegy az uradalmi nemességet alkották. Ezeknek jóval enyhébb volt helyzete, mint a másoknak, kiknek birtoka pénzbeli s más nem nemesi szolgálatokkal volt terhelve, vagy legalább is olyannal, mely nem képesít önálló szereplésre. Ezek különböző országokban más és más nevek alatt jönnek elő, Franciaországban falusiak (villani), Németországban szabad parasztok, Angliában telkesemberek. E jobbágyság a középkori hűbéri eszmék befolyása alatt örökössé vált, alá volt rendelve

az ur magánhatóságának, szabad költözése, terhei az ő tetszése által szabályoztattak. Az urat illette meg a házassági engedély megadása s a hirhedt ius primae noctis. Az ur hatósága felettük, mint földesurihatóság jelenik meg, mely analogonja a tartományuri hatóságnak, de nagyon természetesen sokkal szűkebb mederben mozogván. E helyen az egyes jogositványokat nem soroljuk fel részletesen, mert hazánk uri hatósága fejlődésével bő alkalmunk nyílik erre. De még, mielőtt ebbe belefognánk, meg kell ismernünk azt az alapvonást, mely a magyar alkotmányt a germánokéval szembeállítja.

5. §. Hazánk jog- és alkotmány-életének jelleme.

Hazánk jog- és alkotmány-élete, mint minden népe, a patriarchalitás mesés világából bontakozik ki. Míg a german ősalkotmány törzsszervezeti, az alaprugó, mely létrehozta, az egyéni érdek volt; addig a magyar ősalkotmány szövetséges törzsszervezeti, vezéreszméje a közszellem. A közszellem az, mely áthatotta a magyar nemzetet mindig, ez az, melyet minden intézménye visszatükrözött. Mi vezette a hét törzset a vándorlások idejében, mi tartotta össze őket a sors jó és rossz kedvezései közt; mi tette a magyar nemzetet oly erőssé, hogy évszázakig képes volt dacolni Nyugat-Európa magáneszmeivel szemben, ha nem a közszellem? E közszellem fűzi e 7 törzset egy egységes nemzetté, míg a german egyéni szabadságon alapuló magánérdek igen korán megkezdte a szakadozottságra irányuló hatását, s mihelyt az állandó letelepedés megtörtént, a vérségi kapocs területévi alakul, addig a közszellem hatása alatt a magyar nemzet mindig közjogi egységet tüntet fel, mely győztesen visszaveri az ellene intézett támadásokat, a közérzet hatását mutatja az is, hogy nálunk igen sokáig élt a vérségi kapocs a letelepedés után is. Míg a germánoknál a királyi hatalom a középkor folyamán a tartományuraságok keletkezésével magánhatalmivá süllyed, addig a magyar királyság sohase szűnik az egész országra kiterjedő lenni, közjelleget mindig megtartja s a tartományuraság nálunk megállapodni nem képes, ha az ifjabb királyság intézményét annak veszszük is, igen hamar eltűnik, korántsem olyan, mint a szomszéd german államokban. Míg a german államokban a hűbériség, mint az ősalkotmány természetes folyamánya jelenik meg, addig hazánkban, majdnem egy félezed eltelte után, képes győzelemre jutni, de nincs oly hatalma, hogy az intézményeket közjellegetől egészen kivetkőztesse, a közhatalmat magánhatalommá süllyessze, mely a földbirtok tartozéka s melynek gyakorlása a jogositottól függ. A hűbériség be-

folyásával karöltve fejlődött az uri hatóság is, mely létokát — mint alább látni fogjuk részletesen — a királyi dominiumokban birta, bár később az idők folyamán a nemesi birtok tartozékává vált, de a gyakorlás nem függött a jogositott önkényétől. Szóval az uri hatóságban is megvolt a közjogi elem, bár a középkori jog- és alkotmány-életben majdnem átláthatlan sötét magánjogi lepellel volt beburkolva. Az uri hatóságban a magyart átható közszeme találkozott, a german eredetű magáneszmevel; e két eszme dualismusan kifejezője ez intézmény, mint az egyik, mint a másik van púlsúlyban, a szerint módosul maga az intézmény. E két eszme harcát feltüntetni az úri hatóság intézményében, tárgya jelen értekezésünknek, melyben kiváló tekintet a magyar jogalkotó Geniuszra, a közszellemre lesz, mert ez az, mi fenntartotta nemzetünket, egy maroknyi népet Európa szívében, annyi idegen eszmeáradattól körülvéve!

6. §. Az uri hatóság fejlődési váza hazánkban.

Az uri hatóság kettős gyökérrel bír. Az egyik gyökér a honi talajból meríti táplálékát, a másik a german jogéletből veszi éltető nedvét. A hazai tényező a rabszolgaságban keresendő, az idegen tényező a german eredetű immunitas. Az első egykoru a honfoglalással, a másik a királyság kezdetével születik meg. Így kétféle a népelem is, mely az uri hatóság alá kerül. A régi népelem a házi uraság alatt álló szolgák, az új az egyes urak birtokán lakó szabad egyének voltak; a területi kapocs kifejlődésével e két elem mindinkább közeledik egymáshoz, míg végre tökéletesen összeolvad, a házi uraság s az immunitáson alapuló uri hatóság megszűnnek külön fogalmak lenni s ez utóbbi, idők folytán, mint megállapított intézmény jelentkezik. Az intézmény fejlődése karöltve jár hazánk jog- és alkotmány-életének fejlődésével, mert a középkori államszervezetnek ez is egy szerves tagja, mely nem emancipálhatta magát az államot átalakító vezéreszméktől, másrészt több intézménnyel oly benső összefüggésben áll, hogy egymásra való kölcsönös

hatásukat csak a közös vezéreszmék tárgyalásával érthetjük meg. Ezért, mivel — mint láttuk — az uri hatóság a german magáneszme behatása alatt keletkezett, ez eszmék fejlődésének megfelelőleg tárgyalandó. E behatás már Szt.-Istvánnál észlelhető, de ekkor meg sok ideig az ősrégi vérségi kapocs oly erős, hogy csak hosszas harc után képes legyőzni a területi kapocs, azért ez eszmék csak igen lassan fejlődhetnek s az Árpádok korának javarésze a Szt.-István alkotta, személyes kapocson nyugvó, álladalmi s társadalmi rend életét tünteti a szemlélő elé, melynek megszűnését ép e magáneszme idézik elő, az Árpádok kihaltával az Anjouk s Zsigmond alatt gyors fejlődéssel a szt.-korona, ősiségi elvek megalapításával 1435-ben jutnak virágzásra; 1435—1723-ig tart ez elvek teljes uralmának kora, midőn gyors áramlat indul a modern társadalmi eszmék felé, melyek 1848-ban öltének testet magukra, a szt.-korona, ősiségi elvek megszűnésével. Ez elvekkel karöltve fejlődött az uri hatóság is. Fejlődési kora 1000—1435, virágzása 1435—1723, hanyatlása 1723—1848.

I. Fejlődési kor, a benne élő eszmék szerint 3 alkorszakra szakad. 1. Szt.-István-féle álladalmi rend kifejlődése s virágzása 1000—1222. 2. Szt.-István-féle szervezet hanyatlása 1222—1308. 3. A szt.-korona s ősiségi szervezet kifejlődésének kora.

II. Virágzási kor, a mohácsi vész által 2 alszakra osztatik. 1. A szt.-korona, ősiségi szervezet uralmi kora. 2. Vallás, politikai mozgalmak kora.

III. Hanyatlási kor 1723—1848.

Itt megkívánjuk jegyezni, hogy az alkorszakokat minden egyes korszak elején az intézmény összességét érdeklő fejlődési processust tárgyzó szakaszban tartjuk be, mert magának a jogkörnek, az ennek alapját képező viszonyoknak, a jogkör gyakorlásának mindenik alkorszakban való elmondása igen sok ismétlésre adna okot, ezeknek elmondását az egyes korszakban az általános eszmék, elvek alkorszakok szerinti fejlődésnek ecsetelése után fogjuk megtenni.

Dr. Endes Miklós.

A kisbudaki és rettegi Rettegi család.

Erdélynek s közelebről a régi Belső-Szolnok megyének egyik tekintélyesebb családja. Ősi fészkek Retteg, honnan egyik előnevüket is írják. Innen származtak át a Doboka megyei Kisbudak nevű községbe (ma Beszterce-Naszód megyében), mely második fészkek lett. A család tagjai nagyobbára mind a közpályákon működtek: Doboka-, Belső-Szolnok és Kolozsmegyékben tekintélyes hivatalokat viseltek.

Eredetét, mint sok más családot, homály fedi. Első ismert őse, kiről már a család iratai is említést tesznek, a leszármazási táblázat élére állított *István* a XV. század elején. Fia *László*, kinek felesége farnasi és váradi Veres Anna. Ez testvére, Veres Benedek ellen, ki birtokait elfoglalta, panaszt emel Buzini János gróf erdélyi vajda előtt, ki a kolozsmonostori káptalannak elrendeli az inquiráltatást, melyet Thuri György vajdái és Frater Ruszti Péter conventi ember 1461-ben végre is hajtott.¹

Lászlónak két fia volt: *Samú* (1526.) és *II. István*, kit Nagy Selyken lefejeznek és rettegi birtokaitól megfosztják. Samunak unokája *Máté* († 1575.), szamos-

ujvári várnagy, birta Felső-Szőcs községet (Szolnok-Doboka m.-ben) és innen magát „szöcsi Rethegi“-nek v. „Rethegi Szöcs“-nek írta. Előtte azonban senkisémet használta a „Szöcsi“ nevet; utána is csak egyedül *Miklós*, kinek neje Diószegi Éva volt, iratta magát „szöcsi Rettegi“-nek. E körülmény mellett bizonyít a fentebb említett 1461-ből keltezett családi okmány, melyben farnasi és váradi Veres Anna „*Rethegi*“ Lászlóné. Egy másik bizonyítéka annak, hogy a család neve „Rettegi“ volt és nem „Szöcs“ az az adománylevél is, melyet a XIV. század elején „*Rethegi*“ Bálint kapott.²

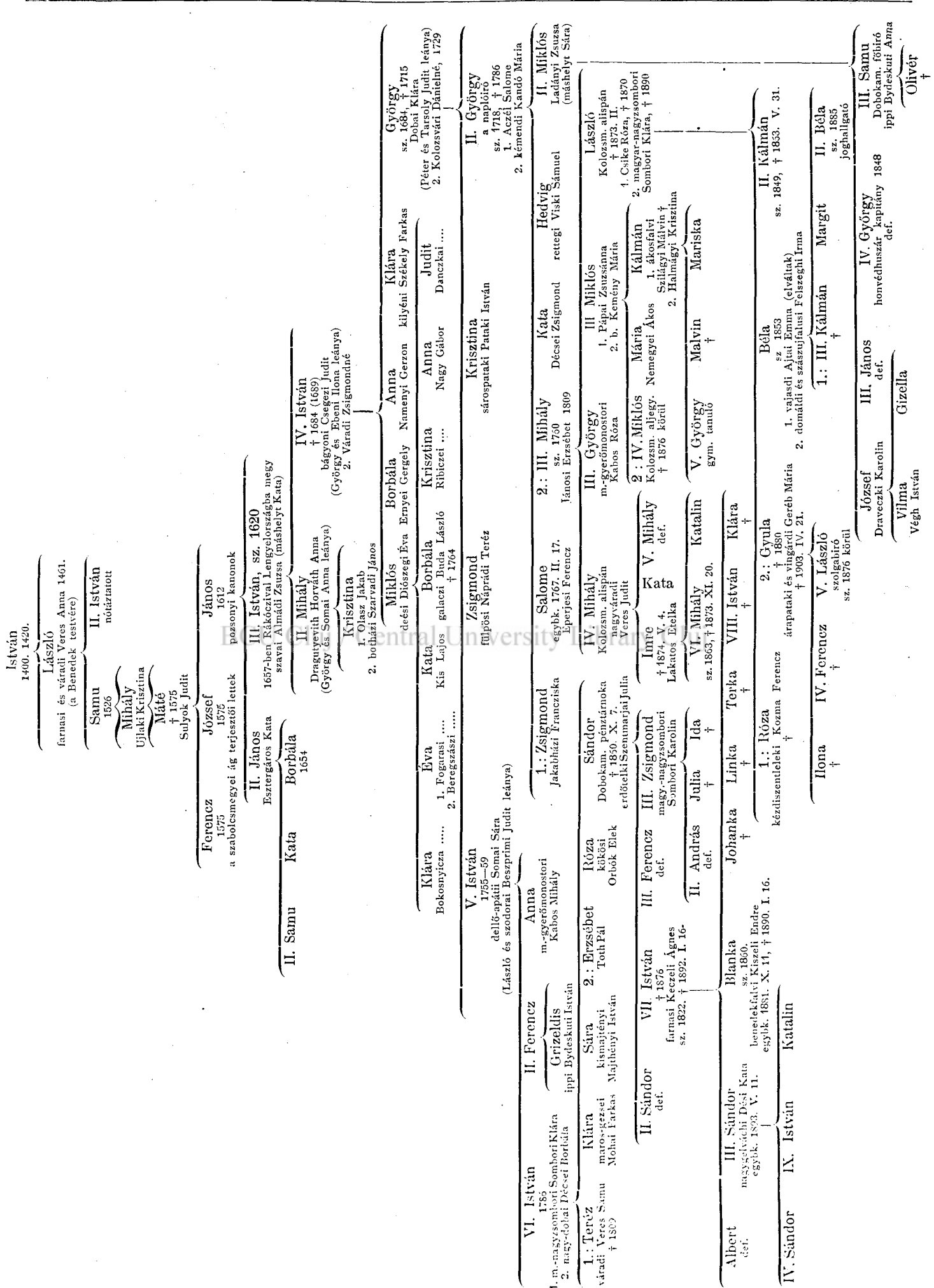
A felhozott bizonyítékok után, azt hiszem szükségtelen Kővári azon nézetével foglalkozni, hogy a Rettegi család előbbi neve „Szücs“ v. „Szöcs“ volt.³

Máté két fiával *Ferenccs* és *Józseffel* Békés Gáspár hive, a szentpáli csata után Báthori István erdélyi fejedelem őket 1575-ben fej- és jószágvesztésre ítélte. A halálos ítéletet az apán végre is hajtották, a

¹ Ez az adománylevél eredetiben megvan Pap József rettegi lakosnál, ki odaváló leány negyedbirtokos s így jutott kezei közé az érdekes irat.

² Erdély nev. családoi a 216. lapon.

³ Családi levéltár, Rettegi Sándornál Tötör.

fiuk azonban — fiatal korukra való tekintettel — kegyelmet kaptak. Rettegi és szöcsi birtokaikat vissza nem kapván, Szabolcs vármegyébe költöztek ki, hol — állítólag — a családnak egy másik ágát alapították s hozták le napjainkig.⁴

A családnak Szolnok-Doboka megyében élő ága *János* tól veszi eredetét, ki kezdetben pozsonyi kanonok volt, majd visszakerülvén Erdélybe Báthori Gábor fejedelem udvari papja s később bizalmas tanácsadója lesz. De Báthori zsarnokoskodása és mindinkább erőszakosabbá váló politikája következtében ő is az elégedetlenek táborába kerül s az elégedetlenség hatása alatt írja meg Bethlen Gábornak azon nagyfentosságu levelét, melyben tudatja a későbbi fejedelemmel azt a cselszövényt, melynek éle ő ellene irányul. A fejedelem ugyanis pénzt kért Bethlentől s azt írta neki — hozná el azt személyesen. Bethlen személyes megjelenését azért akarta a fejedelem — írja Rettegi János levelében — hogy az ut mellé kirendelt bérgyilkosok az ott elhaladó Bethlent annál könnyebben pusztíthassák el.⁵ Ezt a tervet hiúsította meg Rettegi János levelével. A sok önkénykedés s Bethlen Gábor üldözése végre is a bukás szélére juttatták Báthori Gábort. A kiüldözött Bethlen török segítséggel tért vissza, hogy megszabadítsa Erdélyt a zsarnoktól, de ez Váradra menekül, a hol a hajduk orozva megölték. Midőn ez esemény előtt néhány nappal, 1613. október hó 23-án a Kolozsvárra összehívott rendek Bethlen Gábort erdélyi fejedelemmé választották — Rettegi Jánosnak megint feltűnt a csillaga. Elhagyta papi méltóságát, reformátussá lett s a család Szolnok-Doboka megyei ágát alapította. Hűségeért és szolgálataiért Bethlen az Alsó-Fehér megyei Berve községgel jutalmazta.⁶

Fiai: *II. János*, kinek ága a török földön elesett, *II. Samu*-val kihalt; és *III. István*. Ez 1620-ban született, 1653-ban B.-Szolnok alispánja, 1655-ben főbirája. Mint *II. Rákóczi György* hű embere részt vett az 1657-iki szerencsétlen lengyelországi hadjáratban, mint a hajduk vezére. A háború után többedmagával Oláhországba kénytelen menekülni. Bánffy Lászlóval éppen Bukarestben volt, midőn megkapta a visszajövetelre szóló kegyelmet. A viszontlátás örömét azonban már nem érte meg, meghalt ott Bukarestben 1665. körül. A családi levéltár féltve őrzött adatai között ott vannak azok a levelek is, melyeket oláhországi bujdosásából nejéhez, Almádi Katához ír Rettegre. Fiai közül *II. Mihály* 1703—1711-ben Doboka vármegye alsó kerületében alispán.⁷ Nejétől, Horváth Annától, egy leánya maradt, Krisztina, előbb Olasz Jakabné, majd botházi Szarvadi Jánosné. *IV. István* 1672—1675-ben Doboka vármegye alispánja, 1676. szept. 29-én kir. hivatalos a fehérvári országgyűlésen.⁸ Ez lakott Kis-Budakon s ő használja először a „kisbudaki” előnevet is. Tököly hive volt s vele együtt bujdosott ki a hazából. Messze idegenbe halt el 1684-ben. Neje volt bágyoni Csegezi Judit (György és Ebeni Ilona leánya). Házasságukból 5 gyermek származott: Borbála, Erneyi Gergelyné; Anna, Naményi Gerzonné; Klára, kilyéni Székely Farkasné; továbbá *Miklós* (lakott Kis-Budakon), kinek nejétől Dioszegi Évától hét leánya a leszármazási táblán látható. Mint előbb is már megjegyeztük, ez a Miklós használta még „szöcsi” előnevet és *György* (sz. 1684, † 1718) Doboka vármegyének felső kerületében 1710—11-ig és 1715—18-ig alispán, Magyar-Köblösön lakott. Nejétől Dobai Klárától gyermekei:

Krisztina, sárospataki Pataki Istvánné; *Zsigmond* (kisbudaki és rettegi előnévvel), főkormányzó hívtalnok 1771-ben, neje fülöpösi Náprádi Teréz; *V. István* és *II. György*, kik két külön ágak lettek alapítóivá.

István ága.

Alapítója *V. István* Doboka megyének 1745-től főjegyzője, 1755-től 1759-ig alispánja volt. Neje volt dellő-apáti Somai Sára (László és szodorai Beszprimi Judit leánya). Házasságukból három gyermek származott, ugmint: Anna, magyar-gyerőmonostori Kabos Mihályné; *Ferencz*, kinek leánya Grizeldis ippi Bydeskúti Istvánné és *VI. István*-nak első nejétől magyar-nagyzsombori Sombori Klárától 3 leánya a táblázaton látható; második nejétől nagy-dobai Décsi Borbálától: Erzsébet, Tóth Pálné; Róza, kökösi Orbók Elekne és *Sándor*.

Sándor Doboka vármegyének 1835—48-ig és 1849—50-ig kir. pénztárnoka volt. Meghalt 1860. okt. 7-én Magyar-Köblösön 76 éves korában. „Tetemei u. ott okt. 10-én a családi sírkertben tétettek előbb elköltözött nője (erdőtelki Szentmarjai Julia) porai mellé.”⁹ Négy gyermeke maradt: *III. Ferencz* és *II. Sándor* magtalanul haltak el, *VII. István* és *III. Zsigmond*.

VII. István Doboka vármegyének 1846—48-ban szolgabirája, meghalt 1876-ban. Nejétől farnasi Keceli Ágnestől (sz. 1822, † 1892. I. 16.), gyermekei: *Albert*, *III. András*, Julia, Ida magtalanul haltak el, Blanka (sz. 1856.) özv. benedekfalvi Kiszely Endréné és *III. Sándor* tótóri (Szolnok-Doboka vm.) földbirtokos, neje nagygelváchi Dési Kata.

III. Sándor gyermekei: *IV. Sándor*, *VIII. István* és Katalin.

III. Zsigmond 1848—49-ben honvéd százados volt. Neje magyar-nagyzsombori Sombori Karolin. Gyermekeik: *II. András* és Julia.

György ága.

Ezt az ágat *II. György*, a naplóíró alapította. Azt hiszem nem lesz érdektelen, ha egy pár genealogiai adaton kívül röviden élete körülményeit is ismertetem. Született 1718-ban; gymnasiumi tanulmányait a kolozsvári ev. ref. collegiumban kezdte s 1741-ben végezte be. Doboka megyének pénztárnoka majd 1768—1771-ig alispánja volt. Emlékiratait 1764—1767. decz. 31-ig vezette Magyar-Köblösön.¹⁰ Műve igen érdekes és becses történelmi s különösen genealogiai adatokat tartalmaz. Naplójának befejező része a következő: „Ezen könyvben ha szintén valami nagy, derék dolgokat nem irtam is, de a mit irtam igaz lellem ismerete szerént irtam a mint láttam s a mint bizonyos relatiótól megtudhattam. Lehetett volna jobb móddal ebből másba általírnom, de azzal időt nem töltök. hanem a kegyes olvasó ha mi kedvességre való dolgot talál benne, vegye jó néven, ha mi kedvetlenséget lát benne, arról bocsásson meg. Légy jó egészségben Irtam magyar-köblösi házamban, karácsony havának 31-ik napján 1767. esztendőben. Rettegi és kis-budaki Rettegi György s. k.” 1768 után, miután dobokai alispán lett, folytatta-e feljegyzéseit? — Torma Károly nem tudhatta meg, a családi levéltárban erre vonatkozólag semmi adat sincs. Meghalt 1786-ban. Magyar-Köblöst anyai ágon bírta.¹¹ Két neje volt: Aczél Salome

⁹ Gyászjelentése szerint.

¹⁰ Rettegi György Naplója ezúton közölte Torma Károly Hazánk tört. köz. 1885. 1—5. füzetében.

¹¹ Emlékiratában erre vonatkozólag a következő feljegyzés olvasható (III. k. 71 l.): Pro memoria jó lelkiismerettel írom a mint hiteles levelekből láttam, melyek most is megvannak, de ha posteritás el nem tudna a dolgon menni, tudja meg, hogy

⁴ Családi levéltár, Rettegi Sándornál Tótór.

⁵ U. o.

⁶ Mikó Ferencz Hist. Erd. Tört. A. és Gyf. káp. Itár.

⁷ Hodor K. Doboka vm. esm. 438.

⁸ U. o. 437 l.

és kémendi Kandó Mária. Első nejétől származott *II. Zsigmond*, ki az 1790—91-ik évi erdélyi országgyűlésen Kolozs vármegye követe volt. Utóbb Bihar vármegyében Petelenden¹² lakott s ott is halt meg. Salome, kiről e munka megírásánál használt források egybehangzóan azt írják, hogy Simon Györgynek volt neje.

A fent említett emlékirat szerint Eperjesi Ferenczné volt. A források egybehangzó volta dacára férjéül — az emlékiratban említett Eperjesi Ferenczet vettem föl. Eljárásom helyességét bizonyítja az a körülmény, hogy Salome *II. György*-nek, tehát az emlékirat szerzőjének volt a leánya, a ki minden más forrásnál jobban ismerte családját. Az emlékirat idevágó része különben így hangzik: „Anno 1767. 17-ma Februarii volt Salome leányom lakodalma tisztességes solen(n)itással.“ Majd tovább így: „17-ma Februarii adtam vala ki leányomat *Eperjesi Ferencz*-nek, ki is 19-ma Aprilis, épen husvét napján, estveli 6 órakor a feleségével nyájaskodás közben hirtelen megholt, stb. . . .“

Második nejétől kémendi Kandó Máriától 4 gyermeke származott: Kata, Décei Zsigmondné; Hedvig, rettegi Viski Sámuelné; *III. Mihály* és *II. Miklós*.

III. Mihály Kolozsmegyének szolgabírája, 1809-től alispánja, majd főbírája és végre 1810-ben országgyűlési követe. Apahidán lakott. Meghalt 1826-ban. Nejétől, Jánosi Erzsébettől négy fia volt: *III. György*, *IV. Mihály*, *III. Miklós* és *László*.

III. György — neje magyar-gyermónostori Kabos Róza — magtalanul halt el.

IV. Mihály Kolozsvármegyében szolgabíró, 1827. körül tizedbértárnok, később alispán. Az 1846-, valamint az 1848-iki erdélyi és pesti országgyűlésen kir. hivatalos. Neje nagyváradi Veres Judit. Gyermekeik: *Imre*, Kata és *V. Mihály*.

Imrének († 1874. május 4.) Lakatos Etelkától gyermekei: *VI. Mihály* (sz. 1863, † 1873. nov. 20.) és Katalin.

III. Miklós szolgabíró, 1848-ban számvevő, végül derékszéki ülnök volt Kolozsmegyében. Kétszer nősült, első neje Pápai Zsuzsanna, második br. Kemény Mária. Ez utóbbitól leánya Mária, kinek férje Nemegeyi Ákos Frigyes főherceg jószágigazgatója Herczeglakon; fiai *IV. Miklós* kolozsmegyei aljegyző, meghalt 1876 körül és *Kálmán*.

Kálmán-nak nejétől ákosfalvi Szilágyi Malvintól gyermekei: *V. György* gymn. tanuló, Málvin (†) és Mariska.

László Doboka majd Kolozs megyei szolgabíró, kir. pénztárnok, 1848—49-ben pedig alispán. Meghalt 1873-ban. Két neje volt. Az első Csike Róza (megh. 1870.), kitől leánya Róza, kézdiszentléleki Kosza Ferenczné (†). Második nejétől, magyar-nagyszombori Sombori Klárától († 1890.) három fia maradt, ugymint: *II. Kálmán*, ki fiatalon, alig 14 éves korában halt el 1863. máj. 31-én, *Gyula* és *Béla*.

Gyula-nak (megh. 1880.) árapataki Geréb Máriától († 1902. apr. 12.) három gyermeke maradt, ezek

köblösi Teke Ferencznek volt két leánya: *Anna* és *Zsófia*. *Anna* nőtől ment Petricsévics-Horváth Györgyhöz, kitől leánya Zsuzsa 1-ször Décei Zsigmondné, 2-ször székelykoesárdi Balog Lászlóné; ennek első férjétől fia Décei Zsigmond, kinek fia Bálint; ennek fiai László és Zsigmond, ez 1704-ben volt Doboka megyei és később Kolozs megyei alispán és neje volt Katona Borbála a Mihály leánya *Teke Zsófia* boncznyiresi Dobai Györgyné lett s leányuk *Anna Somlyai* Gáspárhoz ment nőül; ennek leánya *Anna*, Dobai Ferenczné, fiok Péter (1628.) neje Tarsoly Judit (Péter leánya), a kivel örökölte Bihar vármegyében Homoro, Petelend, Papi, Bölese, Borsod, Kis- és Nagy-Nyeszte pusztákat; ezek leánya Dobai Klára Rettegi Györgyné, *II. György* édesanyja.

¹² I. a 11. jegyzetben.

közül *László* (sz. 1876. körül) szolgabíró Szolnok-Doboka megyében.

Béla (sz. 1853.) kétszer nősült. Első neje vajasdi Ajtai Emma (törvényesen elváltak), a második komádi és szászujfalusi Felszeghi Irma (előbb br. Kemény Károlyné). Első házasságából származott *III. Kálmán* (†), Margit és *II. Béla* (sz. 1885.) joghallgató Kolozsvárt.

II. Miklós Doboka megyében a fölkelő nemes sereg pénztárnoka, majd 1828—1832 ig tizedbértárnok, aztán derékszéki ülnök s a dési ev. ref. egyház egyik gondnoka. Meghalt 1851-ben élete 81-ik évében Magyar-Köblösön. Hátramaradt genealogiai adatairól Nagy Iván is említést tesz. Nejétől Ladányi Zsuzsánától (más-helyt Sára) négy fia maradt:

II. János, ki utód nélkül halt el és *IV. György* 1848 előtt már nyug. honvédhuszár kapitány.

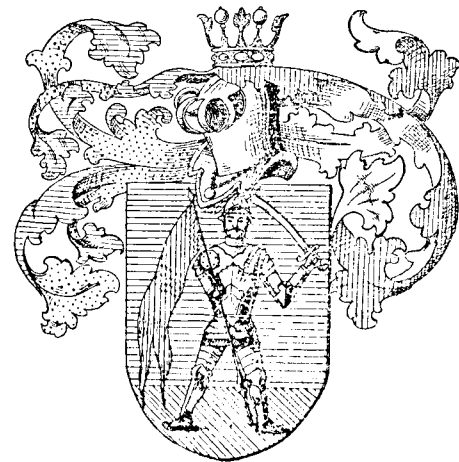
II. József-nek Draveccki Katától két leánya Vilma, Végh Istvánné és Gizella volt.

III. Sámuel 1841. előtt Doboka vármegye jegyzője, később derékszéki ülnöke, 1848—49-ben pedig főszolgabírája. Nejétől ippi Bydeskuti Annától egy fia maradt: *Olivér*.

A családnak Rettegen és Kisbudakon kívül birtokai voltak még még: Petenye, Récse (Krasz. vm.); Hidalmás; Milvány, Magyar-Fodorháza, Solyomkő, Tőtör, Lozsárd, Szótelke, Totfalu, Füzesszentpéter, Felső-Tök, Magyar-Köblös (Doboka vm.); Magyar-Palatka, Magyar-Pete, Apahida, Keleczel, Sárvasár, Tamásfalva, Rőd, Vásártelke (Kolozs m.); Bábahalma (Kük. m.); Nyirmező (Huny. m.); Mező-Sályi (Tord. m.); Alsözcs, Szilágytő (B.-Szolnok m.); Petenye, Récse, Badacsony, Györtelke (Kraszna m.); Demeterpataka, Alsó-Maros-Várdeja és Maros-Koppánd (A.-Fehér m.) községekben. Ezekután a család földtehermentesítési kárpótlást is nyert.¹³

A mult században eszközölt nemesi összeírás alkalmával — hamis feladás folytán — Rettegi György (II.), István (VI.) és Ferencz (II.) is a kétséges nemesek sorába vétetett föl, de a megtartott vizsgálat alkalmával igazolták nemességüket s a kir. kancelláriának 1786. június 19-én kelt végzése alapján törvényes nemeseknek ítéltettek.¹⁴

A család címere, a meit állítólag Samu szerzett

a XVI. sz. elején — kék mezőben, zöldtéransisakos és teljes pánczéban álló vitéz, baljában görbe magyar kardot tart, megesonkított jobbával pedig vörös lobogót szorít testéhez. Sisakdísz: nines. Takarók: kékarany-vörös-ezüst. Így írja le a címert Nagy Iván (IX. k. 690.

lap) azzal a különbséggel, hogy szerinte a sisakdísz: a koronára könyöklő pánczélos kar; így a Siebmacher's Wappenbuch (Erdélyi nemesség 149. táblán, a szövege 212. lapon) cz. mű is, de úgy ebben, valamint Nagy Iván művében a rajzoló tévedése folytán, éppen az ellenkezőt mutatja a rajz, t. i. a vitéznek balkarja esonka és jobbával tartja a kivont görbe

¹³ Genealogiai Füzetek 1903. I. évf. 137. l.

¹⁴ LIII. 489. No. 224. Liber Reg. (Bécs 1786. VI. 19.)

kardot. Pálmay József „Háromszék vármegye nemes családai“ cz. művében (370. lapon) a kézdipolyáni Rettegi alias Fazekas család címere gyanánt közli Nagy Ivánnak e helytelen címerrajzát anélkül, hogy a forrásra utalna vagy egyébként is igazolná e címerviselésének jogát. Nem akarom Pálmay József úrnak

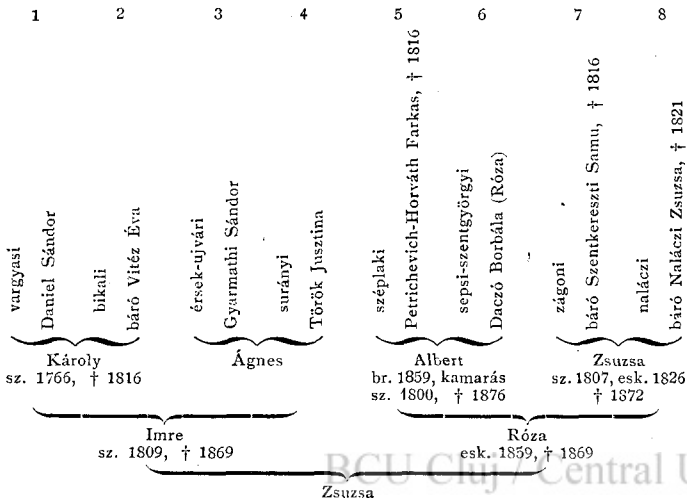
eljárását ezen a helyen bírálat tárgyává tenni, annyit azonban határozottan kijelentek, hogy addig mig Pálmay úr meg nem nevezi a forrást, hogy honnan vette e címert — használását helytelenitem, mert ez azonos a rosszul megrajzolt, de helyesen leírt kisbudaki és rettegi Rettegi család címérével. Rácz Viktor.

Ös f á k.

— Összeállította: Gyulai Rikárd. —

XXXIII.

vargyasi Dániel Zsuzsa leszármazása.

1. *A vargyasi Daniel cs.* Lásd II. 12., XXX. 8. XXXII. 8. alatt.

Mihály { Ferencz { István { Mihály { sz. 1703, † 1780 { a)-tól
don. 1621 { † 1660 { † 1688 { † 1705 { a) gr. Teleki Judit { Sándor
† 1641 { { b) gr. Bethlen Eva { Vitéz Éva

2. *A bikali és tamásfalvi Vitéz cs.* Lásd XXVI. 12. alatt.

György, báró 1729 { Éva, 1729
b. Korda Zsuzsa (Klára) { a) Daniel Sándor
b) br. Inczédi Samu, † 1770

3. *Az érsek-ujvári Gyarmathi cs.*

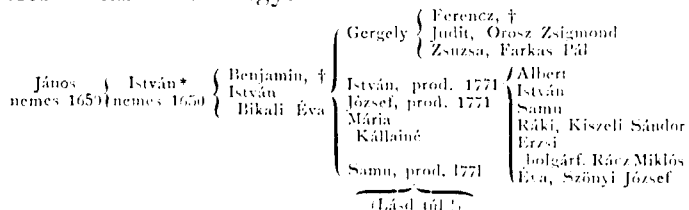
Források: K. 258. — N. I. IV. 464. — S. ung. A. — S. sbbg. A. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemeslevél (címeres-) kelt, 1650. III. 27-én, Rákóczi Györgytől nyerte Gyarmathi János fiával Istvánnal együtt.

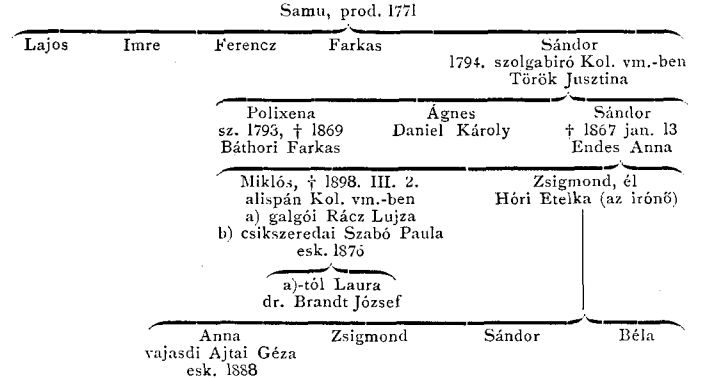
Nemesi igazolás, kelt Bécs, 1786. VI. 19-én érsek-ujvári Gyarmathi József, Sámuel és István (Kol. vm.) részéről. (Orsz. lt. Lib. Reg. LIII. 482. No. 90.)

Czímer: Kék pajzsban koronán könyöklő vörösmézű kar, markolatjában egynén kardot tart. — Sisakdísz: ninesen. — Takarók: vörösezüst—kékarany. (Czímergyűjteményünkől. — S. sbbg. A. 102. táb)

Leszármazás talán így:

* Egy Gyarmathi István 1676-ban a Gy. k. requisitor volt.

NB. Véleményem szerint e családnak csak egy ága a kalota-szentkirályi Gyarmathi cs., mely utóbbiból Sándor (sz. 1825, † 1893. II. 12.) Kolozs-Borsán birtokos volt.

Földtehermentesítési kárptólást nyertek: Miklós: *Kalota-Szentkirály, O.-Bikal* (Kol. vm.); Teréz és Anna: *Kalota-Szentkirály* (Kol. vm.); Dénes: *Vajdaszeg, Szelistye* (Tord. vm.); *O.-Bikal* (Tord. vm.); Nagylak (A.-Fej. vm.) nevű községekben volt birtok után.

4. *A surányi Török cs.*

Adataink nincsenek.

NB. Nagy-Surány Nyitra megyében az érsek-ujvári járásban fekszik; surányi Török Jusztinának férje érsek-ujvári Gyarmathi Sándor volt.

5. *A széplaki Petrichevich-Horváth cs.* Lásd XV. 7. és XXX. 5. alatt.

Daniel, sz. 1743, † 1802 { Farkas, † 1816
gr. Toldi Mária { Daczó Borbála (Róza)

6. *A sepsi-szentgyörgyi Daczó cs.* L. XV. 1. alatt.

Tamás	Pál {	Ferencz {	László {	Ferencz {	István {	József {	József {
	1356	1599				hidvégi Mikó	Mária
						Antos	Mária
						Bora (Róza)	
						Petrichevich-Horváth Farkas	

7. *A zágoni Szentkereszt cs.*

Források: K. 229. — N. I. X. 647. — M. N. Zs. — S. ung. A. — S. sbbg. A. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Báróság, kelt Bécs, 1726. XII. 23-án, nyerték Szentkeresztí András,* gyermekei: András és Mária és utóbbi András gyermekei: Sámuel, József, Borbála és Julia. (Orsz. lt. Lib. Reg. Transsyel. VII. 818. — c. i.)

* Ezen András a magyarországi Szent-Kereszt nevű mezővárosból szakadt Erdélybe: előbb a kolozsvári szerzetes atyák-nál organista volt, majd Kolozsvár városánál viselt kisebb hivatalokat, utóbb a kir. táblánál ügyvéd lett; 1708-ban az erdélyi cancelláriánál tanácsos és előadó-titkár, majd kormánybiztos lett.

András } Mária, br. 1726
 báró 1726 } András, br. 1726

{ Julia, báró 1726
 Borbála, báró 1726
 József, báró 1726, †
 Samu, báró 1726

{ a) vargyasi Daniel Klára } a)-tól Samu
 b) b. Bánfi Klára } báró Nalácsi Zsuzsa
 (Sz. Dob. Monogr. V. 35.)

Kamarási méltóságot nyertek: 1790-ben Zsigmond és Béla (sz. 1851). (K. A.)

NB. Ezen Béla a kamarási méltóság elnyerése alkalmával így igazolta leszármazását:

báró Szentkereszti Samu } György } Istvin } Zsigmond } Béla
 vargyasi Daniel Zsuzsa

Sz. Dob. Monogr. V. kötet 35. lapján evel szemben ezeket találjuk: „1769-ben a fiscus e birtokot (t. i. Oláh-Lápost), melyet Szentkereszti Samunak br. *Bánffy Klárától* való fia br. Szentkereszti *György* (Gy. k. Misc. II. fasc. 7. No. 6.)“

Czímer (bárói): Négyelt pajzs; 1. és 4. kék mezőben arany oroszlán első lábaival vörös kettőskeresztet tart; 2. és 3. vörös mezőben egy esüst (fehér) hattyu csőrében nádszál. — Két sisak: I. a pajzsbeli oroszlán, takarók: vörösarany; II. a pajzsbeli hattyú, takarók: kékezüst. (S. sbbg. A. 49. táb.)

8. A *nalácsi Nalácsi cs.* Lásd XI. 7. alatt.

Flora de Vád 1391

{ Flora Péter
 Benedek 1451

{ János de Vád et Nalácz
 1508

{ Nalácz István
 István
 Miklós
 János
 Péter 1630

{ István
 sz. 1632, † 1702

{ György
 báró 1726
 báró Jósika Zsuzsa

{ István
 † 1760

{ ercsei Toldalagi Zsuzsa
 Elek
 nagy-ajtai Cserrei Anna
 Zsuzsa
 † 1821
 † 1816

báró Szentkereszti Samu

Kamarási méltóságot nyertek: 1772-ben Károly (báró) és 1812-ben ifj. József (báró). (K. A.)

XXXIV.

magyar-gyerőmonostori Kabos Anna leszármazása.

1	2	3	4	5	6	7	8
magyar-gyerőmonostori Kabos János	magyar-nagy-zsombori Sombori Julia	kalota-szentkirályi Zámbo Lajos	váradi Veres Julia	fogarasi Lászlai Lajos, † 1857. X. 12	magyar-gyerőmonostori Kabos Anna, † 1860. III. 16	nagy-váradi Incezdéi László, sz. 1776, † 1829. VII. 31	magyar-gyerőmonostori báró Kemény Kata, † 1844
Sándor † 1889. IV. 18	Judit esk. 1845	Lajos sz. 1827, † 1893	Anna				
Sándor				Margit			
Anna, Torma Miklósné							

1. A magyar-gerőmonostori Kabos cs. Lásd I. 10. és XXVI. 13. alatt.

Mikola de Kalata 1270

{ János 1299
 Jakab
 de Monostor

{ István
 István 1370
 dicsős. Kabos
 Péter
 Tamás 1478
 János 1470
 Osvát 1510
 Simon 1530
 Gáspár 1530-50
 Gáspár (vábornok)
 István
 Mihály 1650-1702

{ Mihály
 Ferencz
 Ferencz
 sz. 1723, † 1707

{ Sándor
 Fülöp
 Polixena

{ János
 Sombori Julia

2. A magyar-nagy-zsombori Sombori cs. I. I. 11. a.

Kamarási méltóságot nyertek: 1836-ban Sándor, 1891-ben Lajos. (K. A.)

Rosnai Simon

{ Nagy de Sombor
 alias Brassor Miklós 1329

{ Johannes de Sombor 1333

{ Sombori Miklós 1360-93

{ János 1430-38
 Gergely 1434
 Péter 1463-73
 Péter

{ László 1501-90
 gyulai Valkai Zsuzsa

{ Gábor 1626
 Gerendi Erze István

{ Sándor 1648
 Tamásfalvi Judit

{ János 1661
 Szécsi Zsófia

{ György
 Almádi Judit

{ Gábor † 1801
 a) Daniel Mária
 b) Salánki Ráki

{ a)-tól Sámuel
 Murányi Anna

{ Julia
 Kabos János

3. A kalota-szentkirályi (felső-óri) Zámbo cs.

Források: K. 263. — N. I. XII. 305. — S. sbbg. A. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Vas vm.-ben már Béla, István és László királyok korában birtokosok Felső- és Alsó-Ór helyiségben. (N. I.) 1327-ben I. Károly a Zámbokat a királyi nemes szolgák (nobiles servientes regales) sorába emelte. (N. I. — Fejér Cod. dipl. VIII. vol. 3. pag. 178-180.) Donatio (nova) 1582. II. 18-án Rudolf királytól a családnak felső- és alsó-óri birtokára. (N. I.) Donatio (nova) 1611. II. 16-án II. Mátyás királytól Felső-Ór helyiségben levő birtokra. (N. I.) Egyik ága a felső-óri Zámboknak a XVI. század második felében származott be Erdélybe, itt 1577. XII. 20-án Zámbo Máté (vagy talán Mihály) egy telket nyert adományban Vasas-Szentiványon (N. I.)

Lásd még a Zámbo családra vonatkozó okiratokat az Orsz. lt.-ban é. p.:

Zámbo 1615-ből, Gy. k. 8. Lib. Reg. 129.
 Zámbo de Kalota-Szentkirály 1614-ből, Gy. k. 7. Lib. Reg. 251. és
 Zámbo de Kolosmonostora 1607-ből, Gy. k. 4. Lib. Reg. 22. jelzet alatt.

Ez utóbbi azon címeres nemességgel, mely kelt Fogarason és adatott Zámbo Mihálynak Rákóczi Zsigmondtól a következő címerrel: kék pajzsban hármasszikla középsőjén galamb áll, jobbában íróttal. — Sisakdísz: a galamb itt csőrében zöld palmaággal. — Takarók: kékarany-vörösezüst. (S. sbbg. A. 189. táb. „Zámbo“ alatt.)

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: 1. Argyas, 2. Mgy. Bikal, 3. Alsó-Füld, 4. Felső-Füld, 5. Középfüld, 6. Farnas, 7. Incel, 8. Keleczel, 9. Lapupatak, 10. Magyaró-Kereke, 11. Meregny, 12. Nagy-Petri, 13. Székelyó, 14. Kalota-Szentkirály, 15. Topa-Szentkirály, 16. Tamásfalva, 17. Mgy.-Valkó (Kol. vm.); 18. Bábahalma (Kük. vm.); 19. Kovácsi, 20. Szava, 21. Mgy.-Ujfalu (Dob. vm.); 22. Kisbánya, 23. Kisbányahavasa, 24. Berkes, 25. Pusztá-Egeres, 26. Kákova, 27. Magura, 28. N.-Oklos, 29. Mező-Örke, 30. Fel-Peterd, 31. Mező-Szent-Jakab, 32. Szind, 33. Szurdok (Torda vm.); 34. Ipp, 35. Kémer, 36. Leesmér, 37. Lompert, 38. Markaszék, 39. Poriz, 40. Zovány (Krasz. vm.); 41. M.-Dersida (Közép-Szolnok vm.) községekben é. p. személyenként:

Lajos (18, 3, 6, 9, 2, 12, 16, 15, 1);
 Dániel (7, 14, 8, 5, 11, 2, 17, 15, 34, 35, 36, 40);
 Klára, Guthi Miklósné (19, 21, 8, 2, 11, 4, 6, 17, 16);
 Sándor özvegye Biró Klára (19, 21, 8, 2, 11, 4, 6, 17, 16);
 Sándorné, Kabos Polixena (19, 21, 8, 2, 11, 4, 6, 17, 16);
 Róza, Geiszler Antalné (28, 33, 30, 25, 27, 31, 29);
 Julia, Bors Albertné (28, 33, 30, 25, 27, 31, 29, 32, 26, 22, 23);
 Anna, Csákány Gergelyné (7, 14, 8, 17, 11, 10, 13);
 Francziska, Kovácsné (37, 41);
 Amália, b. Luzenski Lajosné (39, 38);

Zámbó Gáspárné, Mikó Anna (24, 22, 23);
Zámbó Lajosné, Veres Julia (20).

A leszármazás valószínűleg így:

N. (talán Máté) don. 1577 } Mihály, Ördög Zsuzsa (2-szor Sárközi Jánosné)
Rebeka, zilahi Gergely Márton
István } Judit, 1713, tordai Osváth Zsigmond
György } Balázs } Daniel } stb. }
Tötöri Ilona } György } Judit, } mint N. I.
Ferencz } Sándor } Lajos, véglai
Horváth Róza }
Lajos, 1863. Farnason
váradai Veres Julia

4. A nagy-váradai Veres cs. Lásd VII. 2. alatt.

István } László } Samu } Ferencz } Zsigmond } Samu, † 1819 } Julia
1664 } 1699 } 1702-31 } 1740-70 } Rettegi Teréz } Zambó Lajos

5. A fogarasi Lészai cs.

Források: K. 173. — N. I. VII 97 és 584. — B. —
S. ung. A. — S. sbbg. A. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemes-
levél (címeres-), 1567 táján nyerte János Zsig-
mondtól szentmártoni Literati Ferencz.

Donatio, kelt 1583. IV. 25-én, Báthori István-
tól szentmártoni Literati Ferencz részére Fogaras
várában és Lésza helységben egy-egy birtokra.
(Prot. Prod. 702. pag. 116. No. 76.)

NB. Ezen adománynál fogva irta magát a család
„fogarasi Lészai“-nak.

Nemeslevél (címeres-) ujtás, kelt 1587. II.
8-án szentmártoni Lészai másképp Literati Ferencz
részére.

Nemesi bizonyítvány, kiadta Torda vm. 1830-ban
Lészai Dániel szászvárosi orvos részére.

Igazolta e cs. nemességét nagy-barcsai Barcsai Ákos
a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

NB. Lásd még Orsz. lt. „Lészai, 1607. Gy. k. Cista
Albensis I. fasc. V. 50.“ alatt.

Földterhermentesítési kárpótlást nyertek: Lészai Lajosné,
Kabos Anna: Ruha-Egres, Mikes (Tord. vm.);

Lészai Lajos: Mgy.-Gorbó, Szucság, Mgy.-Nádas,
Forgácskut, Nagy-Petri, Dank, Mgy.- és Hosszu-
Macska (Kol. vm.); Kajla, Úgrucz, Poklostelke
(Dob. vm.);

Lészai Gábor, László, Béla, Kálmán, Róza és Ilka
(Kabos Gergelyné): Fejérd (Kol. vm.);

Lészai Lőrincz: Sárvár, Sajó-Szentandrás, Alsó- és
Felső-Balázsfalva (Dob. vm.);

Lészai Julia, Ujfalvi Sándorné: Apahida (Kol. vm.);
Nagy-Esküllő, Kajla (Dob. vm.);

Lészai Dániel: N.-Almás, Közép-Almás, Boj, Folt
(Huny. vm.);

Lészai Kata, Radnotfai-Nagy Samuelné: Csáklya
(A.-Fej. vm.) nevű községekben volt birtok után.

szentmártoni Lészai másképp Literati Ferencz
nemes 1567, don. 1583, nemességujtás 1587

Gáspár (Gábor) 1651	Mihály 1683-1702	Mihály	Ferencz	Ferencz sz. 1723, † 1767	János hilibi Gál Anna
István 1607-18 fogarasi udvarbíró	István 1632	István (János) 1696	András 1765	ettől is egy ág	Lőrincz 1778, † 1837
György 1780	Lőrincz 1778, † 1837	Inczédi Agnes	Lajos, † 1857. N. 12	Kabos Anna, † 1860 III. 16	

Czímer: Kék pajzsban zöld hármás dombon daru, fel-
emelt jobbában golyót tart. --- Sisakdísz: ninesen.
— Takarók: vörösarany-kékezüst. (Czímergyűjtem-
ményünk. — S. sbbg. A. 125. táb., hol sisakdísz:
a pajzsalak és takarók: kékarany-vörösezüst. —
S. ung. A. 277. táb., hol a pajzs arany.)

NB. Arany pajzs és sisakdísz nem valószínű, azon-
ban a kékarany-vörösezüst takarókat helyesebb-
nek tartom.

6. A magyar-gerőmonostori Kabos cs. Lásd I. 10.
és XXVI. 13. alatt.

Gáspár (Gábor) 1651 } Mihály 1683-1702 } Mihály } Ferencz } Ferencz } János
sz. 1723, † 1767 } Anna, † 1860. III. 16
Lészai Lajos, † 1857. X. 12

7. A nagy-váradai Inczédi cs. Lásd XXII. 14.,
XXVII. 8. és XXIX. 14. alatt.

Mihály } Péter (Péter 1691-93 } Péter 1730-49 } Sámuel 1769-94 } László, sz. 1776
† 1658 } sz. 1538 } kolozsvári rétyi } † 1829. VII. 31
† 1674 } Diósi Druzsina } Gazda Mária } Enyedi Julia } b. Kemény Kata
† 1844

Pótlás.

Bárói czímer az eredeti bárói diploma festménye szerint:
Négyelt pajzs ovalis kék középpajzsossal, melyben
arany griff felemelt jobbában görbe, törökfejes
kardot tart (az ősi czímer) és egy a 3. és 4. mező
közé beszúrt arany ékkel, melyben fészkből
repülésre kész fekete sas látható; továbbá az 1.
ezüst mezőben zöld hármás halmon párducz (tig-
ris) áll, előre nyújtott jobbában kigyót, felemelt
baljában zöld babérkoszorút tart; a 2. kék mező-
ben egy sorban 3 hatágu arany csillag, alattuk
egy feléjük repülő arany pacsirta; a 3. vörös
mezőben egy folyó felett vas horgony lebeg; a
4. fekete mezőben fehér oszlop, mindkét oldalán
két-két koczka* (egysorban és nem egymás felett,
mint S. sbbg. A.-ben látható) által kísérve. A pajzsra
bárói- (rang-) korona van helyezve,** ezen két
sisak: I. a középpajzsbeli griff növekvően, takarók:
kékarany mindkét felől; II. két zárt sasszárny a
hátsó (jobboldalú) vörös és ezüst által, a másik
(baloldali, előtérben álló) ezüst és vörös által
osztva, takarók: vörösezüst mindkétfelől.

A diploma szövegében található czímerleírás ez:
„Scutum militare quinque* partitum, quibus prima
albi coloris area tigris erecta divaricatis pedum
posterioribus tricollis monticulo inniti, priorum
autem dextro serpentem per medium stringere, et
sinistro lauream sertam virentem ostentare; in
secunda caerulea tres aurea stellae subtus autem
aurea cassita volatu ad stellas contendere; in
tertia rubra, quam infra medium amnis fluctuans
dividit, anchora supra amnem quasi pendere: in
quarta atro tincta colore columna alba et juxta
illam hinc et hinc duae tesserae lusoriae contineri:
in quinta aurea pyramidali, e scuti fundo exur-
gente nigra aquila expansis ad volatum alis, ex
nido se elevare, conspiciuntur. Scutulum porro
ovale caelestini coloris in umbilico dictarum are-
arum, insigne tuum (t. i. a báróság szerzője)
gentilitium, gryphum videlicet flavo colore effigiatum
diductis pedum posterioribus erecte stantem, aute-
riorum autem dextro frameam, cujus cuspidate tur-
cicum caput infixum est, sursum versus tenentem
repraesentare visitur. Supra scutum duabus galeis
militaribus incumbunt diademata Regia gemmis et
unionibus conspicua, e quibus rursus, a dextra
quidem griffus semisse sui exurgens caetera in-
feriori frameam tenenti similis, a sinistra vero
aquilina rubri mixtini, et albi coloris ala promi-
nenter cernuntur. E conis denique galearum lacinae
sive lemnisei diversi coloris ab utraque parte
defluentes, oras seu margines scuti pulcherrime
ambiunt et exornant“

* 6, 1 és 4, 1 ponttal jelezve.

** A heraldika szabályai ellen vétkezik, ki a sisakot rang-
koronára helyezi, ily eljárás tudatlanságnak és rossz ízlésnek
szüleménye.

*** Nézetem szerint e czímernek pajzsát csak „négyeltnek“
lehet mondani és a középpajzsot először (mint első, előkelőbb
helyen) kellett volna leírni.

8. *A magyar gyerőmonostori Kemény cs.* Lásd VII. 8., XXVIII. 10. és XXX. 13. alatt.

Boldizsár {	Boldizsár {	Zsigmond 1755	b)-tól Sándor
báró 1755	{	{	{
		c) gr. Wass Éva	c) szászv. Eperjesi Julia

a)-tól Kata, † 1844
Inczédi László, sz. 1776, † 1829. VII. 31

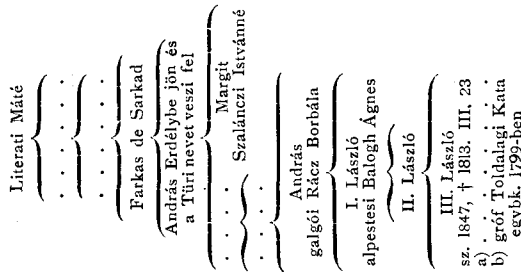
Pótlás a XXXII. ősfához.

2. *A peselneki Rápolti cs.*

Igazolta e család nemességét és czímerét hatolykai Pócsa József a kamarási méltóság elnyerése alkalával.

14. *A sarkadi Türi cs.*

Türi László felett tartott halotti predicatio szerint leszármazása ez:

III. Lászlóval a cs. fiágában kihalt. Kétszer nősült (nem háromszor), első neje nincs megnevezve (váradi Horváth Kata lehetett), g. Toldalagi Katával, kit özvegyen hagyott hátra, 14 évig élt házasságban.

Türi Mária, ki 1813-ban már mint Fronius Mihályné emlittetik, gr. Toldalagi Katától nem születetett, aligha volt III. László leánya — inkább ennek nővére lehetett.

Czímerlevelek.

VIII.

Rákóczi Zsigmond vécsi Szindi máskép Albertffij Jánost Torda vármegye alispánját hadi és egyéb érdemeiért újra nemesíti és neki címert adományoz.

Gyulafejérvár, 1607. augusztus 21.

NOS SIGISMUNDUS RAKOCZI Dei gratia princeps Transsylvanie partium Regni Hungariae Dominus et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore presentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium dominorum consiliariorum nostrorum singularem intercessionem nobis propterea factam, tum vero attentis et consideratis fidelitate fidelibusque servitijs fidelis nostri nobilis *Foannis Szindij* alias *Albertffij de Vech* vice comitis comitatus Tordensis, quae ipse principibus Transsylvanie praedecessoribus nostris, nobis etiam et huic regno nostro in omnibus occasionibus et bellicis expeditionibus, pro conservatione patriae susceptis juxta possibilitatis suae exigentiam fideliter exhibuit et impendit ac in futurum quoque exhibiturus et impensurus est: eundem igitur *Foannem Szindij* antea quque nobilem nunc denuo in coetum et numerum verorum regni nostri Transsylvanie nobilium annumerandum, aggregandum, cooptandum et adscribendum duximus, prout annumeramus, aggregamus, cooptamus et adscribimus. Decernentes expresse ut a modo deinceps idem *Foannes Szindij* haeredesque et posteritates ipsius utriusque sexus universae pro veris et indubitatis nobilibus habeantur et reputentur. In signum autem huiusmodi verae et perfectae nobilitatis eorundem haec arma, seu nobilitatis insignia. *Scutum* videlicet militare caelestini coloris, in cuius fundo super cespite viridi corona regia gemmis, atque unionibus variegata est locata, ex quo medius, galea thorace, loricaque indutus homo, dextro brachio per medium sagitta trajecto ensen nudum sanguine aspersum, sinistro vero caput Tartaricum auretenus comprimendo tenere exurgere visitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contigit alia corona regia, itidem gemmis atque unionibus insignita. Ex cono autem galeae teniae sive lemmisei variorum colorum hinc inde defluentes, oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant, prout haec omnia in capite sive principio praesentium literarum nostrarum docta manu et arte pictoris

clarius expressa et depicta esse cernuntur. Animo deliberato et ex certa scientia nostra ac liberalitateque praefato *Foanni Szindij* ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis benigne dedimus, donavimus et contulimus. Annuentes et concedentes, ut ipsi praescripta arma seu nobilitatis insignia more aliorum verorum et insignitorum nobilium armis utentium ubique in praelijs, hastiludijs, torneamentis, duellis, monomachijs et alijs quibusvis exercitijs nobilitatibus militaribus, nec non sigillis, vexillis, velis, auleis, annulis, domibus, clypeis, tentorijs, sepulchris et generaliter quarumlibet rerum et expeditionum generibus sub merae et syncerae nobilitatis titulo quo eos ab universis et singulis cujuscunque status ordinis et conditionis dignitatisque et praeceminentiae homines existant dici, teneri, et nominari volumus ferre et gestare, omnibusque et singulis iis honoribus gratijs, privilegijs, indultis, libertatibus, immunitatibus et praerogativis quibus caeteri veri et nati nobiles praefati regni nostri Transsylvanie quomodocunque de iure et ab antiqua consuetudine utuntur, fruuntur, et gaudent perpetuo uti, frui, et gaudere valeant atque possint. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras pendentis et authentici sigilli nostri munimine roboratas, memorato *Foanni Szindij* alias *Albertffij de Vech* ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis benigne dandas esse duximus et concedendas. Datum in civitate nostra Alba Julia, die vigesima prima mensis Augusti anno Domini millesimo sexcentesimo septimo.

Sigismundus Rakoci m. p.

Foannes Petki
Cancellarius m. p.

Stephanus Kassai
Secretarius m. p.

Kivül:

Die 4 Februarii anno salutis 1608 literae super nobilitatione egregij *Foannis Szindi* confectae in facie sedis comitis Thordensis exhibitae, publicatae et proclamatae et extradatae nemine contradicente.

Michael Literatus Colosvarij

jur. notar. sedis comitatus Thordensis m. p.

(Eredetije viaszba nyomott veres, kék és sárga színű zsinóron függő egészen ép pecséttel a marosvásárhelyi ev. ref. kollegium könyvtárában) a rajzot gróf Kemény Eötvös sz. k. 72 1795. évi az Ill. Cs. k. rendeletével. Közli: Koncz József.

múlás is vagyón [.] mint hogy nem is oszló atyafi az Kobori Illona az többivel. Hogy pedig indubitae videlicet falsa [.] költettette az többit, in f. 16. [.] convincaltattott Kobori Illona.

(Eredetije pergamenen, díszes czimerrel, függőpecséttel, sok ázás nyomával, néhol olvashatatlánul, togarasi Balogh Domokos maros-vásárhelyi eszmadia-mester tulajdonában Maros-vásárhelyt.)

Közli: Kelemen Lajos.

X.

Báthory Gábor az általa már előbb nemessé tett ilosvai Kovách Balázs Deákot és vele András és István nevű fiait, valamint testvérét Kovách Jánost újra nemesíti, czímet ad nekik és Szilágy-Somlyó városában a Sárhíd utczában a Borbély Ferencz és Szabó Gáspár szomszédságában levő házában s a határban fekvő külsőségeit minden rendes és rendkívüli adózástól s fizetéstől mentesíti.

Gyulafejérvár, 1610. nov. 5.

NOS GABRIEL Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod Nos statum et conditionem rerum humanorum penitus perpendentes, inter complures illustres causas cur Deus in hoc modo monarchas et summos rerum gubernatores constituere voluerit, hanc quoque non postremam esse animadvertimus, nimirum ut virtutum et vitiorum dignum haberent discrimina, et homines virtutibus praeditos, ac de patria communi diuersis officiorum generibus benemeritos munificentia et liberalitate prosequerentur. Eodem modo contemptores virtutum ac pacis tranquillitatisque publicae perturbatores dignis facinorum suorum poenis sedulo punirent, ut et hi qui ob praecleara eorum merita honestis premiis ornati essent, virtutem ipsam, cuius causa in eum dignitatis devenissent locum, maiore ordine et diligentia prosequi et hi, qui mal[orum] factionum patroni et imitatores existerent, dura iniquitatis suae in sese animadversione conspecta, a malo desistere ac ver[ae] virtutum amatores, praemie oboculos posito, summa cum animorum suorum alacritate imitari possent. Nam et boni oderunt peccare virtutis amore: oderunt item mali formidine poenae. Non immerito igitur nos quoque, qui Dei optimi maximi benignitate gubernamini hujus regni praesumus; subditorum nostrorum praeclara servitiorum merita nostro sedulo revolvu[m]tes, nobilem *Blasium Literatum* aliter *Kovach* de Ilosva intuitu fidelium servitiorum eiusdem, quae ipse huic regno et nobis pro locorum et temporum diversitate juxta possibilitatis suae exigentiam constanter exhibuit et impendit, ac in futurum quoque exhibiturus et impensurus est, eundem *Blasium Literatum*, antea quoque per nos nobilitatum, ac per eum *Andream* et *Stephanum Kovach* filios iam natos et in posterum Dei benignitate nascituros, necnon *Joannem* similiter *Kovach* fratrem scilicet eiusdem carnalem de speciali nostra gratia et ex mera et plena auctoritate nostra in coetum et numerum verorum regni nostri Transsylvaniae et partium regni Hungariae iurisdictioni scilicet nostrae subiectarum nobilium annumerandum, aggregandum, cooptandum et ascribendum duximus, imo annumeramus, aggregamus, cooptamus et ascribimus. Decernentes expresse, ut a modo deinceps iidem Blasius, Andreas Stephanus et Joannes Kovacz, ipsorumque haeredes et posteritates utriusque sexus universae pro veris et indubitatis nobilibus habeantur et reputentur. In signum autem huiusmodi verae et perfectae nobilitatis eorum haec arma seu nobilitatis insignia: *scutum* videlicet militare coelestini coloris, in cuius campo [sive area

quoddam] hominis brachium humerotenus resectum [veste] rubra indutum ense evaginatum vibrare conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit [diadema] regium gemmis atque unionibus decenter exornatum, unde itidem humanum brachium calamum [scriptorium] tenere visitur. Ex cono vero galeae [teniae sive lemniscii variorum colorum hinc] inde defluentes, utraque oras sive margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant, prout haec omnia in capite sive principio praesentium literarum nostrarum docta manu et arte pictoris clarius expressa et depicta esse cernuntur; animo deliberato et ex certa scientia praefatis Blasio, Andreae, Stephano et Joanni Kovacz, ipsorumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis gratiose dedimus, donavimus et contulimus. Annuentes et concedentes, ut ipsi praefata arma seu nobilitatis insignia more aliorum verorum et insignitorum nobilium armis utentium ubique, in praeliis, hastiludiis, torneamentis, duellis, monomachiis et aliis quibusvis exercitiis nobilitaribus et militaribus et, necnon sigillis, vexillis, cortinis, velis, annulis, auleis, domibus, clypeis, tentoriis, sepulchris, generaliter vero quarumlibet rerum et expeditionum generibus sub verae et sincerae nobilitatis titulo, quo eos ab universis et singulis cujuscunque status conditionis, dignitatis et praeeminentiae homines existant, insignitos dici, teneri, nominari et reputari volumus, ferre et gestare, omnibusque et singulis iis honoribus, gratiis, privilegiis, indultis libertatibus, immunitatibus et praerogativis, quibus caeteri veri, nati et indubitati nobiles et militares homines praedicti regni Transsylvaniae et partium regni Hungariae quomodocunque de iure et ab antiqua consuetudine utuntur, fruuntur et gaudent perpetuo uti, frui et gaudere possint et valeant. Et nihilominus pro ampliori benignitatis nostrae erga declaratione domum eorundem in oppido nostro *Somlyo* in platea vulgo *Sarkid vca* vocata vicinitatibusque domorum providi *Francisci Barbely* ab oriente, ac nobilis *Gaspari Szabo* partibus ab occidente in comitatu Crasnensi existentem habitam anteaquoque per nos exemptam et nobilitatam denuo ab omni censuum et taxarum et contributionum nostrarum, tam ordinarium quam extraordinarium subsidiique et lucri camerae nostrae, iurisque census montani p[er]nsion[e], servitorium quorumlibet plebeorum et [civilium] exhibitione, vineas, item seminaturas, allodiaturas, agricolationes et alias quaslibet haereditates ipsorum quas in dicto oppido *Somlyo* et territoriis eius iuste et legitime possidentibus a decimarum, nonarum et capietiarum pensione imperpetuum eximendas et supportandas, libertandas et nobilitandas duximus, prout eximimus, nobilitamus et supportamus praesentium per vigorem. Quocirca vobis universis et singulis, magnificis, generosis, egregiis et nobilibus, comitibus, vicecomitibus, et judicialium, item dicatoribus, decimatoribus, nonatoribus et exactoribus, contributionum quorumcunque comitatum, signanter autem comitatus Crasnensis, prudentis item iudici et praedicti oppidi nostri *Somlyo*, item capitaneis, vicecapitaneis, centurionibus, ductoribus, decurionibus tam equestribus quam pedestribus ordinis militum, necnon distributoribus hospitiorum modernis scilicet futuris quoque pro tempore constituendis, eorumque vices gerentibus [harum] serie committimus et mandamus firmiter, ut nos quoque a modo in posteris successivis semper temporibus praefatos *Blasium*, *Andream*, *Stephanum* et *Joannem Kovach*, haeredesque et posteritates ipsorum utriusque sexus univers[as] ratione praescriptae domus, vinearum, sem[inatur]arum, allodiatarum, et agricolationum suarum quarumlibet ad nullam omnino censuum, taxarum et contributionum nostrarum tam ordinarium quam extraordinarium subsidiique et lucri camerae nostrae solutionem, servitiorum quorumlibet

plebeorum et civilium exhibitionem; item decimarum, nonarum et capetiarum, iurisque census montani pensionem cogere et compellere, vel propterea eosdem, haeresque et posteritates ipsorum utriusque sexus univers[as] in personis, rebusque et bonis eorumdem quibusvis impedire, turbare, molestare seu quovis modo damnificare praesumatis vel sitis ausi modo aliquali, sed eandem domum, vineasque modo premissis exemptas, supportatas, libertatas et nobilitatas in perpetuam habere modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturis. Praesentibus perlectis exhibenti restituti. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras pendentes et authentici sigilli nostri munimine roboratas memoratis Blasio, Andreae, Stephano* et Stephano Kovacz, ipsorumque haeredibus et posteritatibus utriusque

* Iráshiba, Joanne helyett.

sexus universis [gratiose dandas duxi]mus et concedendas. Datum in civitate nostra Alba Julia, die quinta mensis Novembris. Anno Domini millesimo sexcentesimo decimo.

Gabriel princeps mp.

Hátlapján:

Anno 1610, die 10 Novembris praesentes literae exhibitae et praesentatae in generali nostra congregatione, in loco videlicet sedis [. . . . ae] iudiciariae oppidi Somlio, ibidem publicatae et proclamatae coram universitate nobilium per nos vicecomites

Gregorius Hidi

Georgius Danch

vicecomites comitatus Kraznensis mpr.

(Eredetije vizfoltos pergamenen, pécset hijával. zsinorok helyével, néhol igen elmosódva, czímer nélkül illosvai Kovách Miklós pénzügyi számtisztánél Kolozsvárt)

Közli: Kelemen Lajos.

A d a t t á r.

III.

Solyomkői János a maga és rokonai nevében ellentmond, hogy az őt illető béldi és solymosi részjóságot László király és Hunyadi János Béldi Tamás papnak és Balázsnak ne adományozzák.

Gyulafehérvár 1453.

Nos Capitulum Ecclesiae Transsylvaniensis memoriae commendamus quod Nobilis *Joannes* filius *Michaëlis* de Solamtkew in sui, ac Dominarum *Potentiae* filiae quondam *Ladislai*, filij *Anka* de Eos, consortis suae et *Dorotheae* vocatae, relictæ *Georgii* de Sztrigh *Czegew* et *Antonij* filiorum, atque Puellæ *Elizabeth* filia suorum, personalem in nostri venientem praesentiam, nobis per modum protestationis et prohibitionis significare curavit per hunc modum . . . prout ipsi percepisset et ad eorum devennisset notitiam, discretus vir Thomas rector altaris sanctis ecclesiae in dicta Ecclesia nostra fundatis, ac Blasius de Béld quosdam portiones eorum Apathida et Thionaud, ut et dualitatem possessionum Béld praedictae et Solymos vocatarum, in comitatu Albensi existentium habitatum, quae ipsos jure haereditario concernerent a *Ladislao* Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae Rege, nec non . . . Principe Domino *Joannem de Hunyad*, alias regni Hungariae Gubernatoris sibi ipsis damnium exponentium valde ingenis, qua contradictione facta, praefatur *Joannes* suo, ac aliorum superius specificatorum nominibus memoratos Dominum Regem ac *Joannem de Hunyad* a donatione, collationeque, ac admanus aliorum traditione praescriptarum portionum possessionarum Magistrum vero Thomam et Blasium de Béld, praedictos et alios quospiam, ab impetratione, receptione, occupatione, executioneque et sibi ipsis usurpatione, atque statui factione sequis ipsos in dominio earundem quovismodo intromissione fructuum ut et quarumlibet utilitatum earundem perceptione seu percipi factione qualitercumque facta. Velut prohibuit contra dicendo et contradixit inhibendo. Lege et consuetudine Regni requirente. Coram nobis. Harum nostrarum testimonio literarum. Datum feria quarta proxima post Dominicam Resurrectionis Domini anno ejusdem Millesimo quadragesimo quinquagesimo tertio.

1772-iki hiteles kiadvány Felszeghi Kálmán ur birtokában. (Felszeghi levél. IV. k. 8. sz.)

(A kárpontozott részek a kiadványban hiányoznak.)

Közli: Sándor Imre.

IV.

Kolozsvári Erzsébet emléklapja.

1768. május 8.

A szelideknek ígért jutalommal meg-elégítettett és Jéussának örömeivel bé-tölt valóságos Elisabeth. Néhai tiszteletes és tekintetes **Kolozsvári Erzsébeth** asszony, ama kedves és nagy emlékezetű férjfiunak, néhai tiszteletes tudós **Szathmári Pap Sigmond** uramnak, életében a kolozsvári ref. szent ecclesia hívséges lelki tanítójának, a kolosi és kalotaszegi ven. tractusok, nagy érdemű seniorának, és az erdélyi ref. sz. ecclesiák nagy böltsességű superintendensének Istent-félő özvegye.

Született vala ez Istent-félő, szelidséggel és alázattal, mint az asszonyi rendet igen megékesítő virtusokkal fénylő asszony, ezen folyó saeculumnak 19 esztendejében, *Januariusnak 19 ik napján*; édes atya lévén néh. tek. nemz. **Kolozsvári György** uram, nemes Kolozsvár királyi és szabad várossának akkori egyik egyenességét és igazságot szerető senatora, és egy néhány ízben főbirája; édes anyja pedig tek. nemz. **Baranyai Sára** asszony, néh. tek. és nemz. kolozsvári senator **Baranyai Mihály** uram leánya. Kiktől mint keresztényen szüléktől, minekutánna a tiszta szüzeket illető virtusokban, szelidségben, szemérmességben és az isteni félelemben felneveltett volna, ezen virtusoknak ereje, nagyobb lévén benne a mages kőnek a vasat magához szívó erejénél, szívét fel-indítá és minden félre való hajlás nélkül ugyan magához szivá ama halhatatlan emlékezetű férjfiunak, néhai tiszt. tudós **Szathmári Pap Sigmond** uramnak, életében a kolozsvári ref. szent ecclesia egyik bölts, tudománnyal és ékesen szólással fényeskedő nagy apostolának, a kolosi és kalotai tractusok nagy érdemű esperestyének, és az erdélyi ref. sz. ecclesiák vigyázó superintendensének, kivel az igaz szeretetnek kötelével a páros életnek egyességére 1736-ik esztendőben Decembernek 5-dik napján egybe is kötött. Láta e mi szelid **Erzsébethünk** ezen választott nagy férjfiuval való páros életének hét kellemetes zálogjait, 1. Tiszt. tudós **Szathmári Pap Mihály** uramat, e kolozsvári nemes ref. collegiumnak nagy dexteritatu és ritka tudományu theologiae professorát. 2. Nemzetes **Szathmári Pap Sigmond** uramat, a ki mostan e nemes Kolozsvár várossában a fő oratori hivatalt dicséretesen folytattya és nemes városunkban lakó mindenféle rendek-

nek szívét és elméjét, szelid és okos maga viselésével ugyan magához szívja. 3. *Jánost* és *Agnes*t, kik még gyermek korokban az életből kiköltöztenek. 4. Tiszt. *Szathmári Pap Sára* aszszonyt, tiszt. tudós *Pataki Sámuel* uramnak, e kolosvári nemes ref. collegiumnak nagy experientiájú philosophiáé professorának szerelmetes élete párját. 5. Nemz. *Szathmári Pap Kristina* aszszonyt, ki szelidségével és szemérmességével a szüzeknek seregében ékeskedik, és 6. *második Jánost*, ki még az alsóbb classisokban a másakkal való társalkodásban gyönyörködik. Nem vala e mi szelid *Ersébethünknek* földi örömeinek semmi hijja, mert egy felől igen drága és szerelmetes férjének mintegy menyből szállott apostolnak társaságában szive szerint örvendez vala és annak hajlékában, mintegy földi paraditsomból az Urnak külömb-külobm féle áldásait minden napon kostolgtatja vala; másfelől szemléli vala ezen áldott férjfiuval való páros életének olly gyönyörűséges zálogjait, kik felől a szin méznél édesebb reménységgel, napról napra újjabb újjabb és éppen meg nem tsalt bizodalommal tápláltatik vala, hogy jövendőben rész szerint az Urnak szent házában való szolgálatra, rész szerint a közjónak hasznára és ékességére formált alkalmas eszközök készítettének. Illyen kedves, illyen gyönyörűséges és az Urnak jó akaratjában való lelki ditsekedéssel együtt járó örömmel tellyes napokat számlál vala e mi szelid természetű *Ersébethünk* éppen 24 esztendőig, melyekben semmi bánat, semmi keserűség, semmi háborúság tsendes hajlékjokban, mint valami békesség sátorában, éppen bé nem férkezhetett. De, óh földi örömeinek mulandósága! Hol vagyon a földön ollyan hajlék, melyben az öröm állandó szállást talált volna? Imé e mi *Ersébethünknek* is 24 esztendőig tartó örömeinek ugyan sebes lángal égő tüzét, a bánatnak és magas hegy formára reárohant keserűségnek ár-vize egy szempillantásban el-öltá, mert 1760. esztendőben, *Aprilisnek 9-ik napján*, az ő lelkének nem fele, hanem nagyobb része, az ő oldala mellett lakó angyal, amaz Isten házában egy nevezetes apostol *Szathmári Pap Sigmund*, mellőle ki-költözék és ennek el-költözésével az öröm bánattá, a vigasságnak kenyeré és vize, szomorúságnak és keserűségnek ételvé és italává változék. E keserűségnek folytatató és mérges pohára miatt ne talál meg is fullad vala, ha egyfelől mint Isten akarattja alá szoktatott kegyes aszszony, az Urnak szent tettésében meg nem nyugodott volna,

más felől szerelmetes férje képét viselő kedves magzatról való jó reménység e szörnyü bánatjának keserűségét meg nem édesítette és enyhítette volna. De midőn e képen a bánatnak és az özvegyiséggel egy nyomban járó sokféle kedvetlenségnek viszontagsáival küszködött volna, az isteni félelem, a benne gyökeret vert kegyesség, alázatosság és éppen bárányi szelidség, mint egy arany zabola gyanánt voltanak szájában, hogy soha-is az Isten ellen való zúgolódásra ki nem fakadott, hanem a rajta által menő nyomorúságoknak terhe alatt is el nem tsüggedvén a kegyességnek munkáit híven gyakorlotta, a szükölködőkkel, árvákkal, özvegyekkel javait mintegy megosztotta és rajtok szive szerint szánakozván, nékiek árva házában mintegy menedék helyet engedett. A kegyességnek illyen gyakorlásában midőn özvegyi életét töltötte volna, ez előtt szintén esztendővel a jobb mellye kövesedni kezdvén s végre erőt vévén rajta e kinos nyavalya ez előtt három hónapokkal az ágyba szegezte, mellyben békességes tűró lelké nem hogy valami panaszra fakadott volna, hanem éppen tsudára méltó tsendességgel ottan ottan mondotta: *Uram! légyen a te szent akaratođ szerint és elköltözése előtt két három órákkal érezvén megoszlatatásának óráját, szüntelen való buzgó könyörgései között ekképen főházkodott a Sz. Dáviddal: Ha elfogy testem és lelkem, mégis vigasztalsz szivemben. Uram Isten! atya, fiu, szent lélek, siess vigy bé engemet a te örvendező szentidnek seregébe. Melly kegyes szavai után ezen folyó hónapnak u. m. majusnak 1-ső napján reggeli tíz óra tájban szép tsendesen az Urban el is aluvék.* Méltó dolog tehát, hogy e példás kegyességű, szelid természetű és idvezítő Jéussának örömével már bé-tölt valóságos *Elisabeth*-nek emlékezetére, illyen oszlopot emeljen a kolosvári nemes reformatum collegium. 1768. esztend. Pünköst havának 8-ik napján. (Kolosvárat, Nyomt. Páldi István által 1768. esztend.)

* * *

Bucsuztató verseket irtak: *Szathmári Pap Mihály*, *Szathmári Pap Zsigmond*, *Kolosvári K. Zsigmond*, *Sárdi János*, *Dombi István*, *Fartzádi K. Zsigmond*, *Kiss Sándor*, *Batzo István*, *Ákon Ferencz*, *Szász Márton*, *Szathmári György*, *Szathmári Pap János*.

(Egyleveles nyomtatvány (44×95 cm.) a kolosvári ev. ref. collegium könyvtárában.)

Közli: **Köblös Zoltán.**

Nyilvántartás.

Születés.

sepsiszentiváni és uzoni Kispál Gábor (László és csapói Réz Margit fia) szül. 1903. jun. 14

magyar sárosberkeszi és korulyai Mózsá József (József és Traudafir Melanie fia) szül. 1903. szept. 12.

höithi Bőjthi Etelka (Gábor és pókakereszturi Székely Irén leánya) szül. 1903. decz. 20.

esikszentmihályi Sándor Pál (Pál és sepsiszentiváni és uzoni Kispál Erzsike fia) zül. 1903. decz. 24.

Házasság.

petrovinai Pekri József m. kir. esendőrfőhadnagy 1903. nov. 20-án vezette oltárhoz esiktaploczai Lázár Mariskát (Domokos és léczfalvi Gyárfás Berta leányát.)

szentmiklósi és óvári Pongráz Rudolf gróf nagybirtokos, es. és kir. tart. huszárhadnagy, 1904. jan. 9-én vezette oltárhoz Kolozsvárt aranykúti Dorgó Mariskát, Dorgó Albert kolozsvári kir. közjegyző leányát

magyarpéterlaki Körösi István es. és kir. kamarás, m. kir. honvédszázados, 1903. decz. 28-án tartotta esküvőjén Nagy-Ajtán imecsfalvi Imecs Irénnel (Jenő és sepsi-szentiváni Henter Ilona leányával).

Halálozás.

esikmadefalvi Ferenczi Gyula földbirtokos meghalt Kolozsvárt 1903. okt. 17-én.

harasztkeréki Ferenczi Róza meghalt 1903. nov. 27-én 62 éves korában Kolozsvárt

TARTALOM: *Dr. Endes Miklós:* Az úri hatóság fejlődése Magyarországon 1848-ig. — *Röcz Viktor:* kishudaki és rettegi Rettegi család. — *Gyulai Rikárd:* Ósfák XXXIII. vargyasi Daniel Zsuzsa leszármazása. XXXIV. magyar-gyerőmonostori Rabos Anna leszármazása. — *Czímerlevelek:* VIII. vécsi Szindi máskép Albertffy János. IX. Balogh János, András és Katalin X. ilosvai Kovách Balázs, András, István és Kovách János. — *Adattár:* III. Solyomkői János. IV. Kolozsvári Erzsébet

GENEALOGIAI FÜZETEK

G 1903. évi folyamát ujonnan belépő előfizetők **6 korona** kedvezményes áron szerezhetik meg kiadóhivatalunkban. — Az első év-folyamból egyes számok kiadóhivatalunkban csak f. évi június hó 1-ig kaphatók, kérjük

F tehát előfizetőinket, hogy esetleges hiányzó számaik iránti felszólamlásukat ez ideig eszközöljék, mert fentti időn túl már nem tartunk készletben.

MAGYAR KERESKEDELMI IRODA

Tulajdonos: BOTH DEZSŐ.

Eszközöl: mindennemű üzletek, gyárak, ipartelepek, földbirtokok, házak **eladását** és **vevését** úgy Budapesten, mint bárhol Magyarországon, valamint **kölcsönöket** földbirtokra, házakra és **személyhitelt** váltókra.

Megbízható szolid vállalat.

Iroda : Budapest, VI. Vörösmarty-u. 25/a.

Törlesztéses kölcsön igénybevételével szabadítsa meg magát a súlyos természetű kölcsönöktől. Ez oknál fogva jóakarólag ajánljuk, hogy a jelenlegi gabonaárakkal arányban álló **olcsó** s a helyi viszonyok figyelembevételével megállapított **érték** $\frac{3}{4}$ -éig engedélyezni szokott kölcsönnyerés céljából a birtokaira vonatkozó telekkönyvi kivonatait és kataszteri birtokív másolatát hozzánk sürgősen beküldje. Ez esetben kölcsönét **rövid időn belül** szabadon választható időtartamra szavaztatjuk meg, ugymint 10 évtől 70 évi időtartamra 4–5 %-os félévenkénti törlesztésre, melyben már a tőke és kamat törlesztés bent foglaltatik.

A kölcsönök előzetes félévi felmondás után visszafizethetők, de az intézet részéről fel nem mondhatók.

Levelekre válaszbélyeg melléklendő.

Pénzkölcsönt

szerez katonatiszteknek, egyéves önkénteseknek, magán- és államtisztviselőknél, nyugdíjasoknak, ugyszintén kereskedők és iparosoknak **kezessel** és **kezes nélkül**, valamint ingatlanra minden irányban a legmagasabb összegig, legméltányosabban és gyorsan, olcsó kamatlábbal és a legesekélyebb heti törlesztéssel vagy 3 hótól 75 évig terjedhető időre is, kézi-zálogra azonnali folyosítás mellett. (Válaszbélyeg.)

LAUFER és SAMUEL

BUDAPEST, VI., Váczi-körút 23.

BIACH J. OSZKÁR

FOGMŰTERME

VII., CSÖMÖRI-ÚT 25. SZ., II. EM.

— TALÁLHATÓ REGGEL 8-TÓL ESTE 6 ÓRÁIG —
VASÁR- ÉS ÜNNEPNAPON IS.

T. CZ.

Van szerencsém becses tudomására hozni, hogy készítek fogakat és fog-sorokat, arany, celluloid és kautschuk szájpaddal, azonkívül teljesen szájpaddás nélkül fogonkint 2 korona árban és feljebb.

Kivánatra házhoz és vidékre is megyek. — 5 évi jótállás. — Részlet-fizetésre is. Szives pártfogást kér
BIACH J. OSZKÁR.

Nélkülözhetetlen!

FŐFÁJÁS és MIGRAIN

ellen

biztos és ártalmatlan

a

M E N T A

ILLATGYAPOT,

mely az orrlyukba tömve az orron keresztül törtendő lélekzés után a leghevesebb főfájást és idült migrain főfájást gyorsan megszünteti.

A m. kir. egyetem által hivatalosan vizsgálva ártalmatlannak találtatott, szaktekintélyek által legmelegbben ajánlatik. Törvényileg védve.

Egy doboz ára 50 fillér.

Szétküldési raktár:

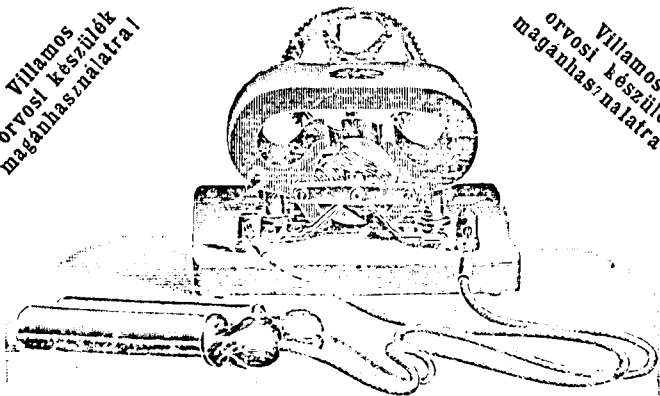
Vogler József

drog. assist.

Budapest, VIII., Flor-utca 4. sz.

12 doboz megrendelésénél és a pénz előzetes beküldése mellett bérmentve küldöm.

Villamos
orvosi készülék
magánhasználatra!

Villamosság az élet!!

Az élet megújítása és meghosszabbítása az eredeti amerikai »ELEKTROPHOR«-ral.

A szenvedő, gyöngélgő és gyenge szervezeti emberiség figyelmét felhívom arra, hogy ezt a villamos készüléket használja, mert az **Elektrophor erősíti az idegeket, megújítja a vérünket, élesíti az eszünket és érzékeinket**, a vér keringésének és idegrendszerünknek a szabályos működését biztosítja és megóv bennünket minden betegségtől.

BOURG dr. tanár, a párisi egyetem orvosi fakultásának tagja, az »Elektrophor«-ról a következőképp nyilatkozott: »Nemcsak köszvény, reumát, görcsöket, idegességet és asthma gyógyítottak vagy legalább is enyhítettek ezer meg ezer olyan esetben Elektrophorral, a melyben az orvok tudománya csődöt mondott, hanem idegbetegségek, fejfájás, kólika, fülzúgás, álmatlanság, hipochondrius állapotban levőknel, de különösen székrekedésben és aranyérben szenvedők baja ellen alkalmazva, egynéhány nap múlva, de sok esetben néhány óra múlva is csodálatos enyhülést észleltek. Fájdalmas női betegségekben szenvedők majdnem biztos enyhülést és gyógyulást nyerne. Áldott állapotban levő nők sikerrel alkalmazhatják. NEM ROMLIK! ÖRÖKÉ EJTART!

Egy teljes kis készülék ára 10 K.
Gyenge szervezeteik részére.

Egy teljes nagy készülék ára 20 K.
Idült betegségek gyógyítására.

A pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett szállítja az »Elektrophor Co. Limited« európai vezérfélsége:

AUFFENBERG JÓZSEF
Budapest, VII., Huszár-u. 6.

Dupla villanydelejes
kereszt vagy csillag.

D. R. G. M. 88503 sz
Gyógyít és felüdit jótállás
mellett: köszvény, reuma,
asthma (nehéz lélegzés), á-
matlanság, fülzuga, nehéz
hallás, pilepszia (eskór),
idegesség, étvegytalanság,
sápkor, fogfájás, migrén, te-
hetetlenség, influenza, vala-
mint minden idegbetegséget.
Azon beteg, aki 88503 sz. készülékem
által legfeljebb 45 nap alatt meg nem
gyógyul, azonnal visszakapja a pénzt.
Ahol már semmisenem használt, ott ké-
rem az én készülékemet megkísérlni;
megvagyok győződve biztos hatásáról.
A nagy készülék ára 6 K
idült betegeknek alkalmazandó.
A kis készülék ára 4 K
könnyebb betegeknek alkalmazandó.
A központi elárulási hely szétküld után-
vétellel vagy előleges fizetéssel a bel- és
külföld részére.

Scheffer D. Sándor
Budapest, VIII., Bezeredy-u. 3.

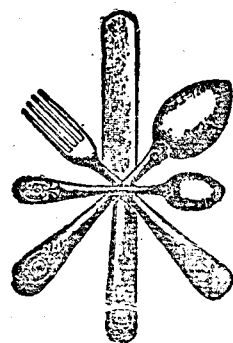
Üvegedzési és
festészeti műintézet

Hagenauer Frigyes Károly

BUDAPEST, VIII.
Vig-utcza 14. szám.

Legjobb referenciák az eddig
elszállított munkálatokról.

Egy háztartási mérleg ingyen.

Mesésen olcsó árak mellett küldöm
széttulhalmozott raktáromból világhírű
s kiválóságukért általánosan kedvelt

mexikói ezüst áruimat

és pedig: 6 drb mexikói ezüst asztali
kést, 6 darab mexikói ezüst evővillát,
6 darab mexikói ezüst evőkanalat, 12
drb mexikói ezüst kávékanalat, 6 drb
kiváló desszertkést, 6 drb kiváló desszert-
villát, 1 drb mexikói ezüst levesmerítő
kanalat, 1 drb mexikói ezüst tejmerítő,
2 drb elegáns szalon asztali gyertya-
tartót.

46 drb összesen csak 6 frt 50 kr.

Minden megrendelő ezenkívül jutalom-
képen egy szavatosság mellett pontosan
működő 12 és fél kiló hordeképességű
háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul.
A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém
(belül is), melynek tartósságáért és
kiváló minőségéért 25 évi jótállást vál-
lalok. Szétküldés a pénz előleges meg-
küldése esetén vagy utánvétellel történik,
az európai raktárból.

SCHEFFER D. SÁNDOR
Budapest,
VIII., Bezeredy-utcza 3. sz.

Szabadalmi szám 16794.

BECK KÁROLY

szabadalmazott ablakszellőztető-készülék készítő. Budapest, VIII., József-u. 28. sz.

Az egészség a fő, melyet kellő szellőztetés által érhetünk el!

Beck Károly-féle ujjonnan feltalált és szabadalmazott **ABLAKSZELLŐZTETŐ-KÉSZÜLÉKE** magyar gyártmány, mely most már fölülmulja az összes külföldi és mostanáig alkalma-
zott szellőzőket ugy czélszerűségben, jóságban, mint olcsóságukban. Minden ablakra alkalmazhatók.
Egészségügyi szempontból 45° nyílás által légvonat kizárva. Számatalan elismerő-levél van kezében,
mely a t. közönség megelégedését nyilvánítja.

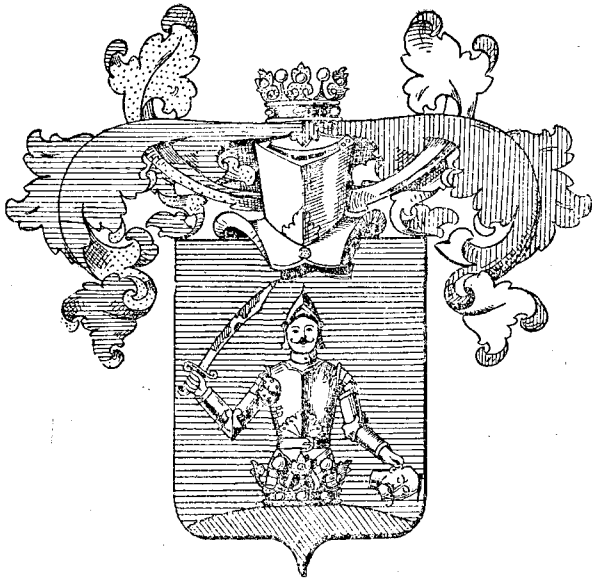
**Ablakszellőzők 7 kor. 60 fill.-től feljebb. Költségvetések ingyen és bér-
mentve. Mérték vétele végett sziveskedjék hozzám fordulni.**

Ablakszellőztető-készülékeim használatban vannak a hővetkező nevezetesebb helyeken:
Budapest, Nemzeti Kaszinó, Kossuth Lajos-utcza. — Kereskedelmi Miniszterium, Budán. —
Ref. főgymn. Deák-tér. — Magyar kir. Ludovika. — Kispesti állami elemi iskolában, több kór-
házak és iskolákban a fővárosban és vidéken kitűnőnek bizonyult.

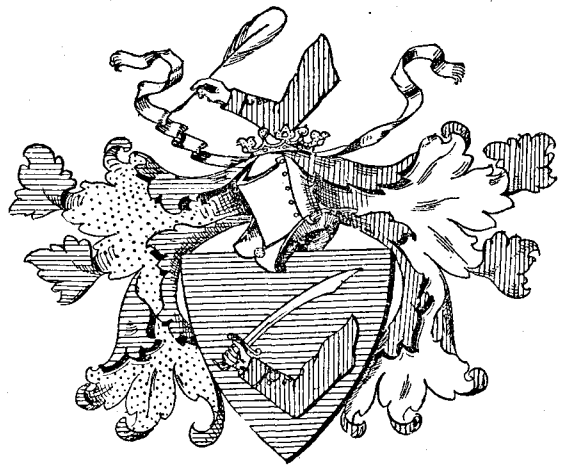
Tisztelettel: **BECK KÁROLY**, szab. ablakszellőztető-készülék készítő és lakatos.

Mindennemű épület- és műlakatos munkát készítek a legjobb kivitelben. Megrendelések
ugy Budapesten, mint vidékre gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

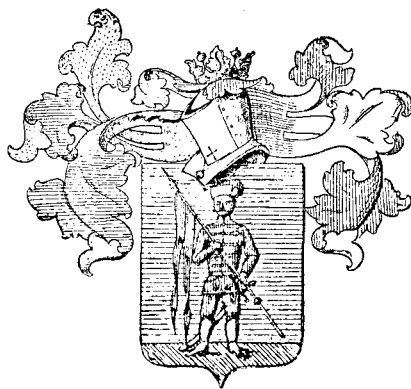
Több mint 3000 darab van használatban.

vécsi SZINDI másképp ALBERTFFI JÁNOS
1607-iki armalisának címerrajza.

ilosvai KOVÁCH BALÁZS
1610-iki armalisának címerrajza.

fogarasi BALOGH JÁNOS
1608-iki armalisának címerrajza.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

